

ІНФОРМАЦІЙНИЙ НАПРЯМ ПОЛІТИКИ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР

Бондаренко С. В.

канд. політ. наук,

*Донецький національний університет
імені Василя Стуса, Україна*

Анотація. Розглянуто особливості формування та реалізації інформаційного напрямку політики захисту національних інтересів України та його інституційний вимір. Визначено інституційні рівні реалізації цієї політики.

Ключові слова: інститути вимір, інформаційна політика державних органів влади, інформаційний напрям політики захисту національних інтересів.

Bondarenko Serhii Vasylovych, PhD in Political Science, Vasyl' Stus Donetsk National University (Ukraine)

INFORMATIONAL VECTOR OF POLICY ON PROTECTING NATIONAL INTERESTS OF UKRAINE: INSTITUTIONAL DIMENSION

Summary. The article studies the formation and implementation of the informational vector of policy on protection of the national interests of Ukraine and its institutional dimension. The research determines the institutional levels of implementation of the stated policy.

Key words: institutional dimension, information policy, informational vector of policy on protecting national interests.

Сьогодні Україна є територією світового протистояння, на якій реалізуються інтереси інших держав. Однією зі стратегічних цілей для неї є захист та контроль власного інформаційно-комунікаційного простору. Небезпечність ситуації полягає у застосуванні нових інформаційно-комунікаційних технологій, що мають багатоцільове призначення, дозволяють формувати новий ціннісний та ідеологічний простір зон впливу та інтересів інших держав.

Протягом періоду незалежності інформаційна політика України була зорієнтована не на захист національних інтересів, напрацювання спільних й об'єднувальних образів своєї території та колективних смислів українців, а на просування інтересів правлячих еліт та фінансово-промислових груп. У зв'язку з цим особливий інтерес прикутий до інституційного виміру інформаційного напрямку політики захисту національних інтересів держав, а саме до інститутів державної влади, які повинні забезпечувати реалізацію цього напрямку.

Під інформаційним напрямом політики захисту національних інтересів розуміється сукупність закріплених на державному рівні норм та правил управління системою захисту національних інтересів через комплекс заходів, спрямованих на прогнозування, виявлення, нейтралізацію зовнішніх та внутрішніх загроз і впливів на елементи інформаційної інфраструктури [1, с. 117], смислового та образного простору, де просуваються національні інтереси.

Політико-правовою базою, яка формує та регулює інформаційний напрям політики захисту національних інтересів України є Стратегія національної

безпеки України (2015 рік) [4] та Доктрина інформаційної безпеки України (2017 рік) [3]. Під інституційним виміром цього напрямку розуміється сукупність інститутів влади, які визначають стратегічні пріоритети та відповідають за реалізацію державної інформаційної політики. Інституційний напрям можна поділити на два рівні – стратегічний та тактичний.

Під стратегічним рівнем розуміється сукупність інститутів влади (центральної влади, структур та організацій), які визначають стратегічні пріоритети та відповідають за реалізацію всієї державної інформаційної політики (центр системи політики). Під тактичним – сукупність інститутів на національному та місцевому рівні (міністерства та загальнонаціональні відомства, організації, обласні держадміністрації, районні держадміністрації, інші організації та установи, які представляють центральні органи влади), які забезпечують реалізацію стратегічних напрямків у межах своїх повноважень та напрямів діяльності (відповідають за реалізацію частини політики, є структурним елементом загальної системи політики).

До ключових національних інтересів у політико-образному та політико-смысловому просторах, які повинні забезпечувати захист та просування державні інститути є: захищеність від руйнівних інформаційно-психологічних впливів; захист українського суспільства від агресивного впливу деструктивної пропаганди, передусім з боку Російської Федерації; захист українського суспільства від її агресивного інформаційного впливу спрямованого на пропаганду війни, розпалювання національної і релігійної ворожнечі, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення суверенітету і територіальної цілісності України; всебічне задоволення потреб громадян, підприємств, установ і організацій усіх форм власності у доступі до достовірної та об'єктивної інформації; збереження і примноження духовних, культурних і моральних цінностей Українського народу; розвиток медіа-культури суспільства та соціально відповідального медіа-середовища; формування ефективної правової системи захисту особи, суспільства та держави від деструктивних пропагандистських впливів; розвиток системи стратегічних комунікацій України; ефективна взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства під час формування, реалізації державної політики в інформаційній сфері; формування позитивного іміджу України у світі, донесення оперативної, достовірної і об'єктивної інформації про події в Україні до міжнародної спільноти та ін. [3].

Відповідно до Стратегії національної безпеки та Доктрини інформаційної безпеки України на стратегічному рівні за формування та реалізацію інформаційного напрямку політики захисту національних інтересів нашої держави відповідають: Кабінет Міністрів України (КМУ) та Міністерство інформаційної політики України (МІП). КМУ здійснює інформаційну політику держави, фінансування програм, пов'язаних з інформаційною безпекою, спрямовуватиме і координуватиме роботу міністерств, інших органів виконавчої влади у цій сфері. МІП – організовує та забезпечує формування поточних пріоритетів державної інформаційної політики, контроль їх реалізації; координацію діяльності центральних та місцевих

органів виконавчої влади у сфері забезпечення інформаційного суверенітету України; урядові комунікації; кризові комунікації, зокрема під час проведення антитерористичної операції та в особливий період; розробку стратегічного нарративу і його імплементації та ін. [3].

На тактичному – Міністерство закордонних справ України (формування та просування позитивного іміджу закордоном, сприяння формуванню інформаційно-комунікаційного порядку денного закордоном тощо); Міністерство культури України, Державне агентство України з питань кіно, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Державний комітет телебачення і радіомовлення України – розробка та поширення мас-медійного продукту; Служба безпеки України – протидія інформаційно-психологічним спецопераціям всередині держави; Розвідувальні органи України – забезпечення інформаційної політики та протидія загрозам закордоном; Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України – забезпечення державної політики у сферах організації спеціального зв'язку, захисту інформації, телекомунікацій та користування радіочастотним ресурсом України; Національний інститут стратегічних досліджень - забезпечення науково-аналітичного та експертного супроводження процесу формування і реалізації державної інформаційної політики [3]; місцеві органи державної влади (облдержадміністрації, райдержадміністрації) – висвітлення та роз'яснення державної політики на місцях [2].

Незважаючи на те, що в сучасній Україні формально сформована інституціональна система інформаційного напрямку політики захисту національних інтересів, виникає потреба у додаткових дослідженнях щодо оцінки ефективності цих інститутів та рівня узгодженості дій державних органів влади щодо реалізації інформаційної політики у контексті захисту та просування національних інтересів України.

Література

1. Попова Т. В., Ліпкан В. А. Стратегічні комунікації: [словник] / за заг. ред. В. А. Ліпкана. К. : ФОП О. С. Ліпкан, 2016. 416 с.
2. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23 вересня 1997 року № 539/97-ВР. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80>
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»: Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017>
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>